

HERMAN LYNGE

1862—1945

Tegning af Ellen Gabriel.

DANMARKS ÆLDSTE og mest kendte Antikvar Herman Lyngé afgik den 9. Januar 1945 ved Døden, og med ham mistede dansk Antikvarboghandel en kultiveret og særpræget Personlighed. Som Søn af Grundlæggeren af det gamle Lyngé'ske Antikvariat, Kancelliraad Herman H. J. Lyngé var „unge Lyngé“, som han i tidligere Tid oftest blev nævnt, prædestineret til at overtage det store videnskabelige Antikvariat, da Faderen døde i 1897.

Den gamle Boghandler Lyngé, der som bekendt først bestyrede, men senere, i 1853, overtog den „Sæbyeske Boghandling“, havde med stor Flid oparbejdet sit Firma til at indtage en Førsteplads indenfor sit Fag, men foruden de vældige Boglagre, ca. 300,000 Bind, som de smukke Lokaler i Val-kendorfs-gade 8 rummede, havde han ogsaa kunnet afse Tid til at samle meget betydelige Biblioteker, der bl. a. omfattede to meget store Holbergsamlinger, Raderinger, Kobberstik, Litografier, Autografer, Manuskripter samt en enestaaende Samling Portrætter af Naturvidenskabsmænd.

Den ene af disse Holbergsamlinger, der bl. a. indeholdt Holbergs Vaaben malet af J. Fosie og med Holbergs Paa-skrift og Peder Paars i tredie Edition 1720 med det eneste kendte Eksemplar af Holbergs Ex-libris (stukket af O. H. de Lode) samt mange andre uvurderlige Sjældenheder, solgte Herm. H. J. Lyng i 1871 til Etatsraad F. S. Bang (for 550 Rdl.), der kort efter forærede hele Biblioteket til Sorø Akademi's Bibliotek.

I dette kultiverede Hjem og Boghus øgedes Herman Lynge's Kærlighed til Bogen Aar for Aar. Som ganske ung fattede han særlig Interesse for Kunst og Arkitektur, men paa-virket af Firmaets store Kundekreds af Videnskabsmænd særlig indenfor Naturvidenskaberne fangede disse Videnskaber snart hans Interesse, indtil han tilskyndet af Overlæge Rud. Bergh (1824—1909) udvalgte sig Molluskerne som Speciale. „De er en ung begavet Mand“, sagde Rudolf Bergh engang til Lyng, „men skal De blive til noget indenfor Naturvidenskaben, maa De samle Dem om et Emne.“ Og med Flid og Grundighed — Egenskaber, som kendetegnede Lynge — samlede han sig om dette Felt og beholdt det som Fritids-Interesse Resten af sit Liv. Foruden forskellige Afhandlinger om Snegle udgav Lyng i 1909 i Videnskabernes Selskabs Skrifter et Værk om „The Danish Expedition to Siam, 1899—1900 IV Marine Lamellibranchiata.

Sammen med sine nærmeste og bedste Venner Fotografen Frederik Riise, Lektor A. Stockmarr og J. O. Bøving-Petersen, der havde samme naturvidenskabelige Interesse, tilbragte Lyng talrige interessante og fornøjelige Aftener i Hjemmet paa Rathsacksvej ved de 25 store Dobbeltstabe, der indeholdt Lynges store Sneglesamling. Tillige havde Lyng et

prægtigt naturvidenskabeligt Privat-Bibliotek paa ca. 12,000 Bind.

Allerede i 1892, Lyngø var da 30 Aar, optog Faderen ham som Kompagnon i Firmaet og gav samtidig sin Søn frie Hænder til at udfolde sit Initiativ, der bl. a. viste sig ved, at Herman Lyngø udsendte Antikvar-Katalog Nr. 1 i samme Aar; og i de efterfølgende Aar fulgte yderligere foruden 2 Fortegnelser over Forlags- og Kommissionsskrifter 39 andre Fortegnelser, væsenligst med naturvidenskabeligt og historisk Indhold. 40 Kataloger fordelt over 40 Aar er jo ikke imponerende efter Nutidens Maalestok, men dels arbejdede Lyngø efter andre Systemer end Antikvarerne i Dag, og endelig optog Auktionsvæsenet meget af Lyngøes Hverdag, hvilket bedst kan ses paa det imponerende Antal Auktionskataloger, som Lyngø med minutøs Nøjagtighed udarbejdede over store Biblioteker.

Ved samtlige danske Bogauktioner var Lyngø en fast Institution. Alle Auktionsgæster kendte ham og frygtede hans beskedne Nik med Hovedet, der ofte bragte Lyngø Sejren hjem. De fleste store og talrige smaa Bogsamlere i Norden gav tillidsfuldt Lyngø deres Kommissioner, ligesom han ogsaa havde de store Bibliotekers, bl. a. Det kgl. Bibliotek's og Statsbiblioteket's Ordre. Det var derfor naturligt, at det blev Lyngø, der i 1917 modtog Opfordringen fra „Forening for Boghaandværk“ til at udarbejde de aarlige Oversigter over Bogauktionspriser ved danske Bogauktioner, en Opgave som morede ham, og som han i Aarene 1917—36 løste til stor Glæde for vore Bogsamlere.

I „Den danske Boghandlerforening“, som Lyngø var Medlem af, var han populær paa Grund af sin faglige Kunnen,

og fordi han kunde talrige morsomme Historier og havde et friskt Syn paa Dagligdagens Begivenheder. Hans Venner ved Stambordet efter Møderne, blev derfor ganske naturligt bl. a. Boghandlerne J. L. Lybecker, Carl Reitzel, Eiler H. Hagerup, Johan Frimodt og Carl Stage.

I Kraft af Herman Lynges store Viden, Grundighed og Hjælpsomhed blev det efterhaanden Skik og Brug, at man henvendte sig til ham i vanskelige boglige Spørgsmaal, og ingen forlod Forretningen uden at have faaet et sagligt Raad. Talrige Studenter fandt her den længe eftertragede Bog til en meget billig Pris og danske Videnskabsmænd, Bibliotekarer og Bogsamlere høstede i Aarenes Løb stort Udbytte af Lynges Erfaring og fænomenale Hukommelse.

I talrige Interviews har Herman Lyng bestandig udtalt, at han hellere vilde have dyrket sin videnskabelige Interesse end være gaaet Antikvar-Vejen; men netop ved at gøre sin Pligt ved Overtagelsen af Antikvariatet og derved videreføre Faderens Værk og hævde Traditionerne, voksede hans Kærlighed til Antikvariatets „Air“ — kun det forretningsmæssige — Salget af Bogen — var ham ubehageligt. Han holdt til sin sidste Forretningsdag den videnskabelige Fane højt og enhver Opgave, der blev stillet ham, løste han „efter bedste Overbevisning“; et Udtryk, Lyng ofte anvendte og virkeliggjorde Betydningen af.

Lyng var i en Aarrække Medlem af talrige Foreninger og Selskaber, bl. a. Den danske Boghandlerforening, Selskabet for Historie, Litteratur og Kunst, Oldskriftselskabet, Geografisk Forening, og talrige danske og udenlandske naturvidenskabelige Foreninger og endelig var Lyng ogsaa Skydebroder og har malet Skive i Skydebanens Lokaler.

Fra 1910—15 var han Kasserer for De danske Boghand-
leres Hjelpekasse og fra 1893—1910 Kasserer for Radér-
foreningen. Herm. Lyngø var hædret med Dannebrogsoorde-
nens Ridderkors.

Blev Lyngø ifølge sin Indstilling aldrig den store Forret-
ningsmand, satte hans Gerning dog mange værdifulde Spor,
og vi, der fik Lov til at kalde os hans Venner, vil altid bevare
Mindet om hans ædle og redelige Personlighed.

ARNE STUHR